KAPLICZKA

Nabożeństwa w kaplicy Najświętszej Marii Panny · 1940 – 1942

Zgoda prezydenta regencyjnego z 16 września 1940 roku pozwalała odprawiać nabożeństwa w przełajskiej kapliczce — ale wyłącznie z niemieckim śpiewem ludowym i niemieckimi kazaniami.

Warunek władz okupacyjnych

1940 Rodzi się inicjatywa odprawiania mszy niedzielnych w kapliczce pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny. Odpowiedź kurii na pismo proboszcza michałkowickiego, ks. H. Krawczyka, jest pozytywna. Najpierw jednak trzeba było kapliczkę odremontować — zaczęto od dachu.

1941 Pierwsza msza odbywa się w pierwszą majową niedzielę. Księdza przywożono bryczką z Michałkowic.

1941/42 Naczelnik powiatu odmawia zgody na odprawianie mszy w sali Gryzaka podczas srogiej zimy.

1942 14 kwietnia dekretem kurii powstaje w Przełajce lokalia — samodzielna placówka duszpasterska wydzielona z parafii michałkowickiej.

Naprawa dachu kapliczki — od tego trzeba było zacząć.
wł. parafia

Dzieci pierwszokomunijne z Przełajki przy kapliczce z ks. Kasperczykiem, wrzesień 1940; same uroczystości odbyły się w Michałkowicach.
wł. E. Tomala

Msza w kapliczce NMP. Zakrystia mieściła się u Józefa Wilczoka naprzeciw kaplicy, potem u Franciszka Strzelczyka na pierwszym piętrze.
wł. K. Bubała

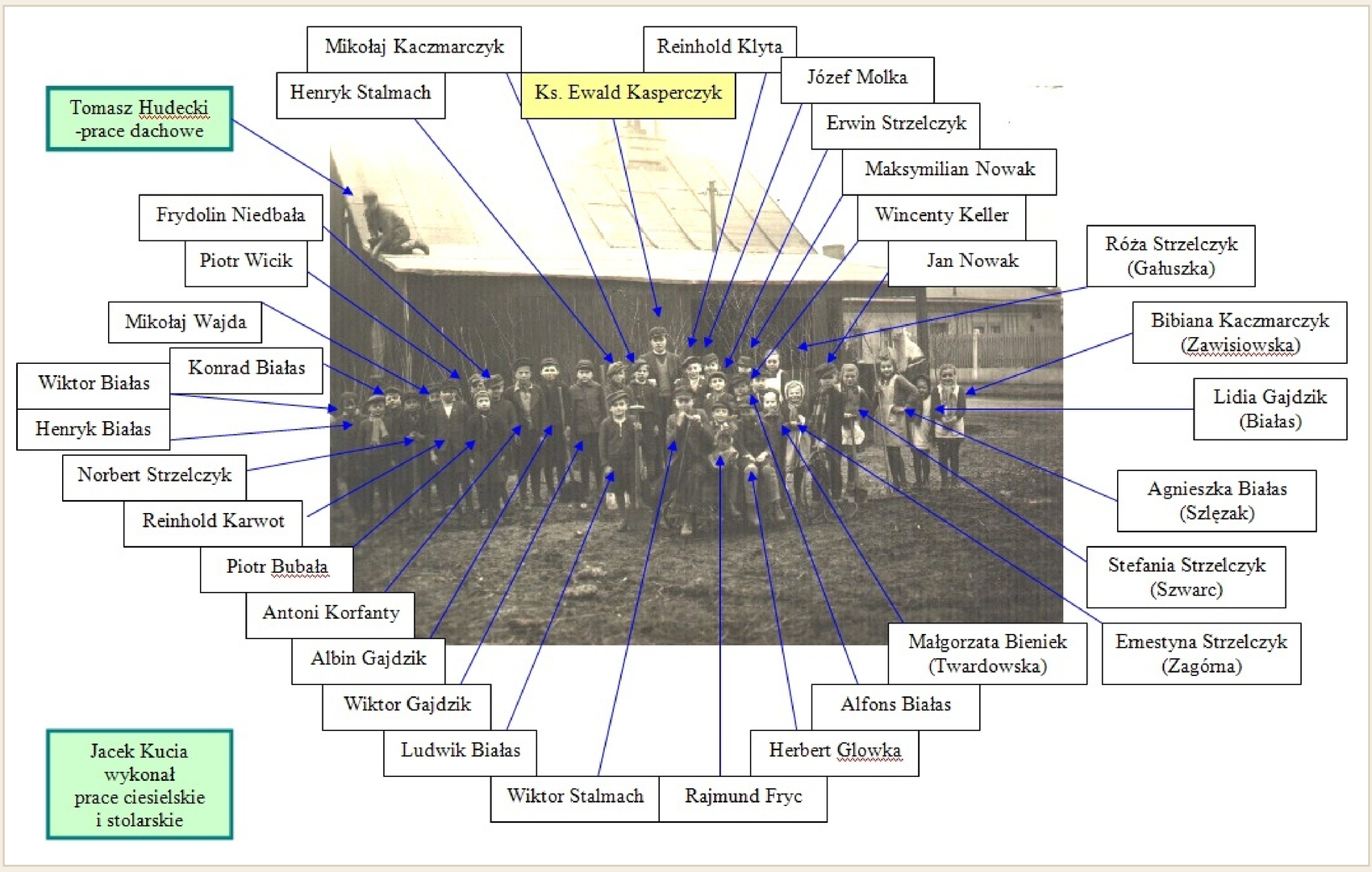
Bryczka, którą przywożono księdza z Michałkowic.
wł. M. Gajdzik

LOKALIA

Samodzielna placówka duszpasterska · 1942 – 1944

> *14 kwietnia 1942 roku dekret kurii ustanowił w Przełajce lokalię — własną placówkę duszpasterską, wydzieloną z parafii michałkowickiej.*
>
> *Dekret kurii wrocławskiej*

Nowym lokalistą został ks. Ewald Kasperczyk. W latach 1943–1944 doprowadził do rozbudowy kapliczki — dotąd mieściła zaledwie garstkę wiernych. Prace przy porządkowaniu otoczenia wykonywano gospodarczo, z pomocą dzieci; zachowane zdjęcie opisano później nazwiskami wszystkich uczestników.

Ks. Ewald Kasperczyk z dziećmi porządkuje otoczenie rozbudowanej kapliczki, wiosna 1944 roku; zdjęcie opisano nazwiskami uczestników.
wł. R. Białas

Ks. Ewald Kasperczyk odprawia mszę świętą w kapliczce.
wł. nieznany, ze zbioru J. Wilczoka na wystawę 700 lat Przełajki

TRADYCJA

Przekazanie ksiąg z Michałkowic · 8 grudnia 1944

> *Wraz z księgami chrztów, ślubów, zapowiedzi i zgonów lokalia przejęła to, co czyni wspólnotę parafią: własną pamięć zapisaną w dokumentach.*
>
> *Akta parafii św. Michała Archanioła w Michałkowicach*

Przekazanie tak zwanej „tradycji” nastąpiło 8 grudnia 1944 roku. Objęło księgi metrykalne oraz wyposażenie używane podczas nabożeństw; w aktach wspomina się obraz i dwie figury dla nowej parafii, będące własnością sióstr boromeuszek. Zbiegło się to z przyjściem nowego lokalisty, ks. Ludwika Niemca, w miejsce ks. Kasperczyka. Załączony spis inwentarza kaplicy wylicza szaty i naczynia liturgiczne oraz instrument muzyczny — dużą harmonię.

KATHOLISCHES PFARRAMT
POSTSCHECKKONTO BRESLAU 82212
FERNRUF KATTOWITZ 23102

MICHALKOWITZ O/S., DEN 8. Dezember 1944

Bischöfliches Amt in Kattowitz
Eing. 15 DEZ. 1944
B. Nr. L.M.V.-290

An das Bischöfliche Amt (Generalvikariat) K a t t o w i t z

Betrifft: L M V - 285 vom 23. 11. 44 Tradition in Przelaika.

Am 8. Dezember 1944 übergab in Anwesenheit von Pfarrvikar Huber der hochw. Kaplan Kasperczyk dem hochw. Herrn Kaplan Niemietz ordnungsgemäss die Agenden und das Inventar. Ein Inventarverzeichnis liegt bei. Tauf- Trauungs- Aufgebot- und Totenbuch sind ordnungsgemäss geführt und vorhanden. Auch das Vermeldeheft und das Intentionsbuch nebst dem Geld für die noch nicht persolvierten Messen wurde übergeben. Die Antoniuskasse und der vorhandene Bestand an Bargeld für verschiedene andere Zwecke wurde abgerechnet und für richtig befunden. Die Amtsblätter des Bischöflichen Amtes und die übrigen Akten wie Errichtungsdekret der Lokalie, Binationserlaubnis und Baugenehmigung für die Erweiterung der Kapelle sind vorhanden und gut aufbewahrt. Die Kapelle wurde besichtigt ~~und dabei festgestellt, dass der Alter Privateigentum des hochw. Herrn Kaplan Kasperczyk ist.~~ Das Altarbild und die 2 dort befindlichen Figuren sind Eigentum der Borromäerinnen in Michalkowitz. Die 14 Kreuzwegbilder gehören den Borromäerinnen in Hohenlinde.

Kath. Pfarramt St. Michael Michalkowitz, Kr. Kattowitz

Pismo o przekazaniu „tradycji” z parafii w Michałkowicach do lokalii w Przełajce, 8 grudnia 1944 roku.
wł. Archiwum Parafialne — Parafia pw. św. Michała Archanioła w Michałkowicach

KATHOLISCHES PFARRAMT
POSTSCHECKKONTO BRESLAU 82212
FERNRUF KATTOWITZ 23102

MICHALKOWITZ O/S., DEN 8. Dezember 1944

Inventarverzeichnis der Kapelle P r z e l a i k a
aufgenommen am 8. Dezember 1944

Als Eigentum der Lokalie:

1 weisses Messgewand für Wochentage
1 rotes " " "
1 viol. " " "
1 schwarzes " " "
1 rotes " " Sonntage
1 grünes " " "
1 viol. " " "
1 Segensvelum
8 Cingula
2 Messbücher
1 Messkelch
2 Ciborien
3 Paar Messkännchen
2 Leuchter
1 Sakristeischrank
2 Rauchfässer und Schiffchen
2 Aspergesgefässe und 2 Aspergille
1 schwarze Decke
1 kleines Harmonium

Als Privateigentum (teilweise hochw. Herrn Kaplan Kasperczyk gehörend) werden zur Benutzung überlassen:
1 weisses Messgewand für Festtage
5 Alben
8 Schultertücher
12 Korprale
6 Pallen
14 Kelchtücher (Purifikatorium)
24 Lavabo
4 Tauftücher
3 Unterdecken
5 leinene Decken
3 Oberdecken
1 Segensvelum
4 Stolas (schw., viol., 2 weisse)
2 Altarkreuze
2 Prozessionskreuze
1 grosses Harmonium

wird der Lokalie überlassen. als Eigentum.

Kath. Pfarramt St. Michael Michalkowitz, Kr. Kattowitz

Załącznik do pisma — spis inwentarza kaplicy w Przełajce.
wł. Archiwum Parafialne — Parafia pw. św. Michała Archanioła w Michałkowicach

SALA GRYZAKA

Misje, katechizm i kwesty na budowę kościoła · 1945 – 1951

Sala Gryzaka była miejscem najważniejszych wydarzeń we wsi: występów teatralnych, zebrań Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół", komisji plebiscytowej. Po wojnie odbyły się tam pierwsze misje „parafialne" — w kwietniu 1948 — a w roku 1949 nauczano katechizmu. Nabożeństwa odprawiano w niej aż do zbudowania obecnej świątyni w 1951 roku. To tam też zbierano pieniądze na kościół.

Sala Gryzaka — miejsce misji świętych, nauki katechizmu i kwest na budowę kościoła.
fot. A. Białas, 1972

Odpust obchodzony jeszcze przy kapliczce, rok 1945 lub 1946. Panowie w strojach ludowych, od lewej: Paweł Białas, Serafin Fryc zwany „Ozinem", Franciszek Gajdzik, Feliks Stalmach.
Atelier Styl — Czeladź, wł. A. Szlęzak

ZE WSPOMNIEŃ STARSZYCH PARAFIAN

Ludzie przynosili pieniądze, kosztowności, kupowali cegiełki. Udało się zorganizować trzy duże koncerty przy pełnej sali — trzeba było nawet dowozić krzesła spoza Przełajki — na które przychodzili także mieszkańcy okolic, zwłaszcza z Dąbrówki Wielkiej. Do przedstawienia wypożyczano meble, dzieci przygotowywały dekoracje, a koncerty poprzedzano rozwieszaniem ogłoszeń na słupach.

KWESTY W SALI GRYZAKA

W szkole, pod kierunkiem nauczycielek, dzieci przygotowały tańce ludowe. Na harmonii przygrywała im Helena Fryc — instrument zachował się do dziś. Szymon Zawieja prezentował wiersze, Elfryda Kucia grała panienkę w jasełkach, przyjeżdżała orkiestra wiejska z Dąbrówki Wielkiej. Organizowano loterię fantową, stała udekorowana skarbonka, a pani Agnieszka Bieniek piekła pączki na cel charytatywny.

Ze wspomnień starszych parafian